

WWW.UNI

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло

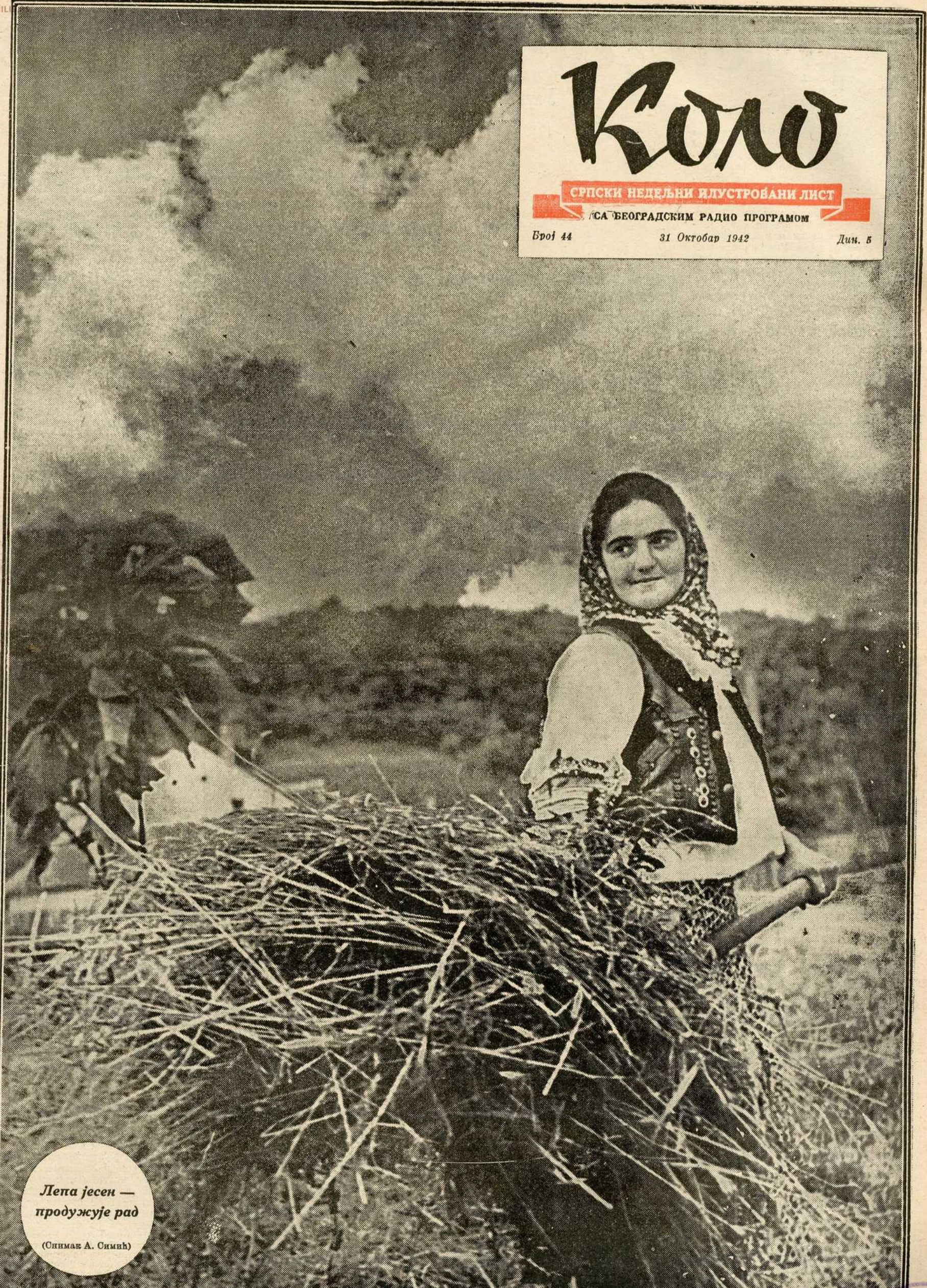
СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 44

31 Октобар 1942

Дим. 5

*Лепа јесен —
продужује рад*

(Снимао А. Симич)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

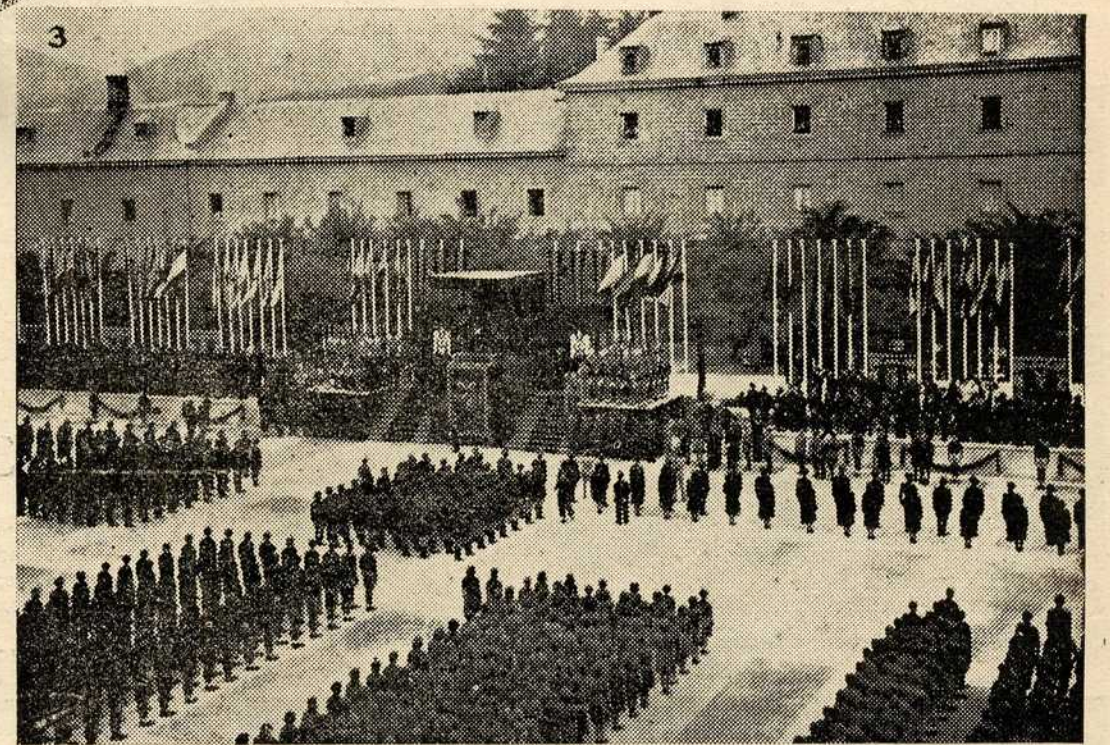
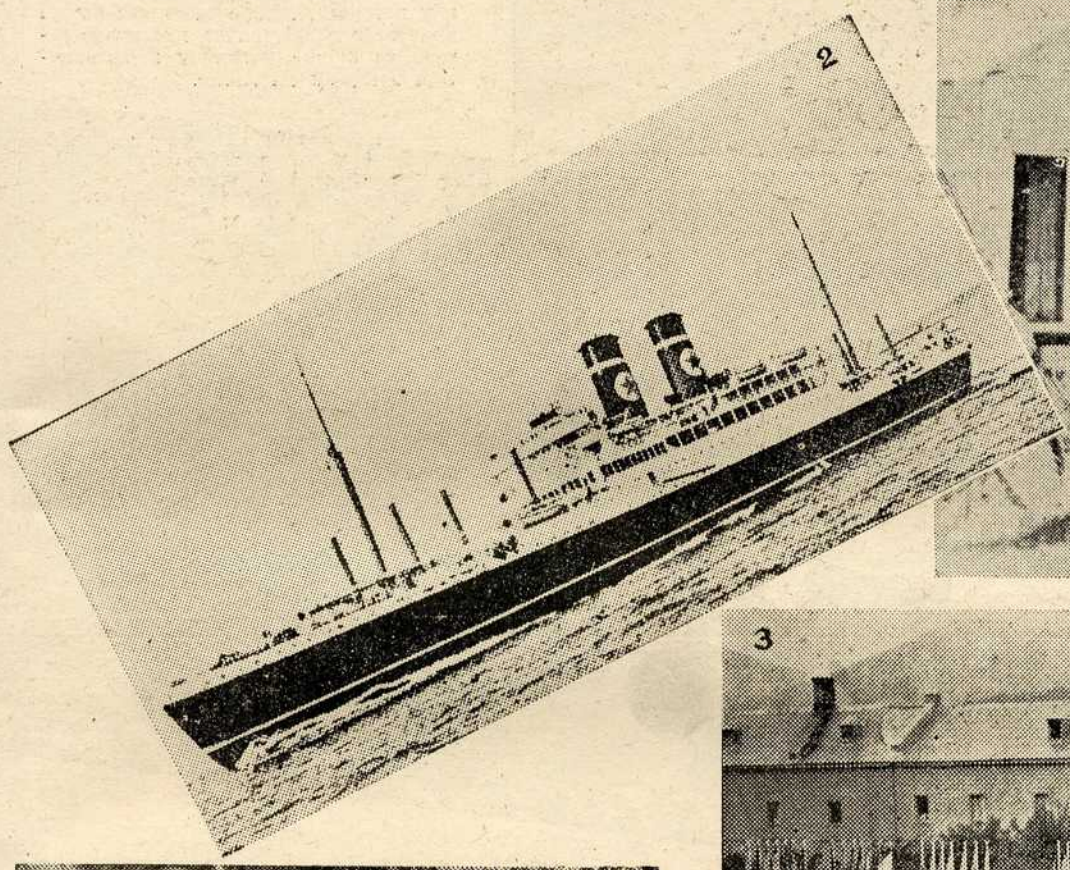
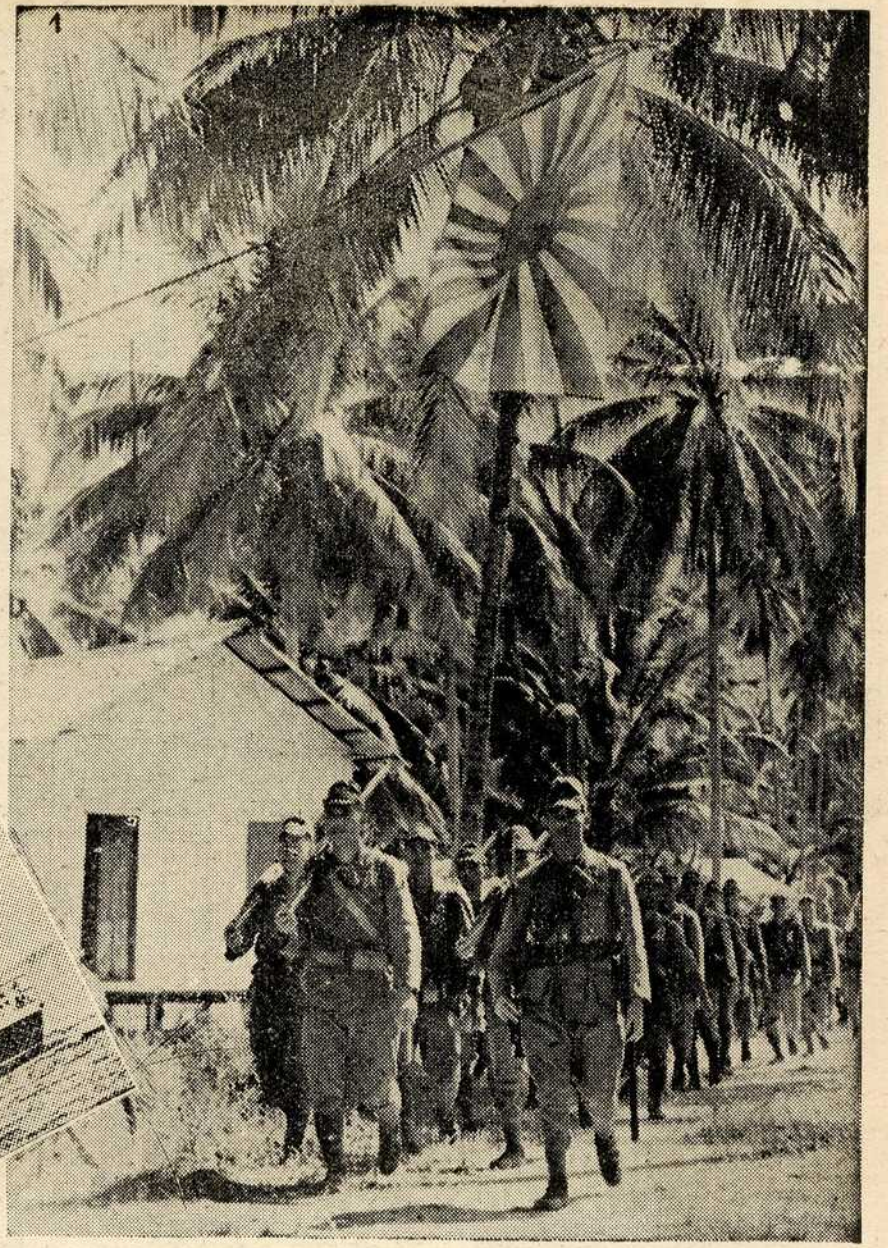
Договораје

1 — Јапанске трупе, у свом напредовању у правцу Аустралије, заузеле су острво Нативи, које лежи северозападно од Борнеа. Слика приказује тренутак када искрцане јапанске трупе улазе у једну насељеничку колонију на поменутом острву.

2 — Као што је јављено вапредићим саопштењем немачке Врховне команде потопиле су немачке подморнице последњих дана 22 непријатељска пароброда са укупно 141.000 бруто регистарских тона. Међу потопљеним бродовима налази се и велики енглески брод-гладњак „Андалучиа Стар“ са великим товаром смрзнутог меса, који је био на путу за Енглеску.

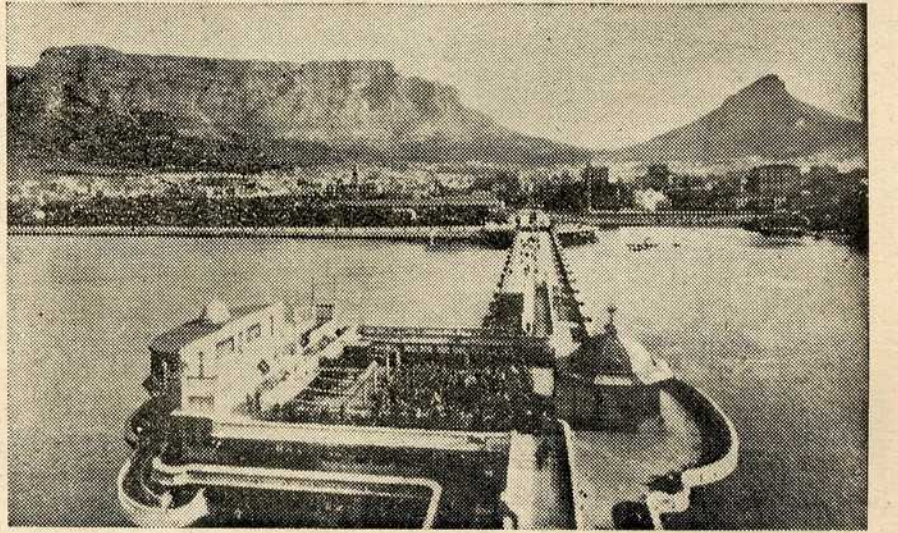
3 — Генерал Франко одржао је пред историским краљевским дворцем Ескоријалом код Мадрида велики говор шпанској омладини организованој у организацији „Фаланга“. Том приликом генерал Франко је нагласио да је на омладини да доврши дело европске обнове.

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

Десно — И Јужна Африка дошла је, услед дејства подморница Сила осовине, у непосредно ратно подручје. Слика приказује варош и пристаниште главног града Јужноафричке Уније, Капитат, у чијој близини је потопљено 74.000 тона непријатељског бродовља. У позадини се види карактеристична силуета крајњег изданка афричког планина. То је иједно и најјужнији део афричког континента.

У Бечу је овиз дана одржан Европски поштански конгрес, коме су присуствовали претставници 28 европских држава. Конгрес је у име италијанског министра пошта Хост-Вентурија одговорио немачки министар пошта Онезорг.

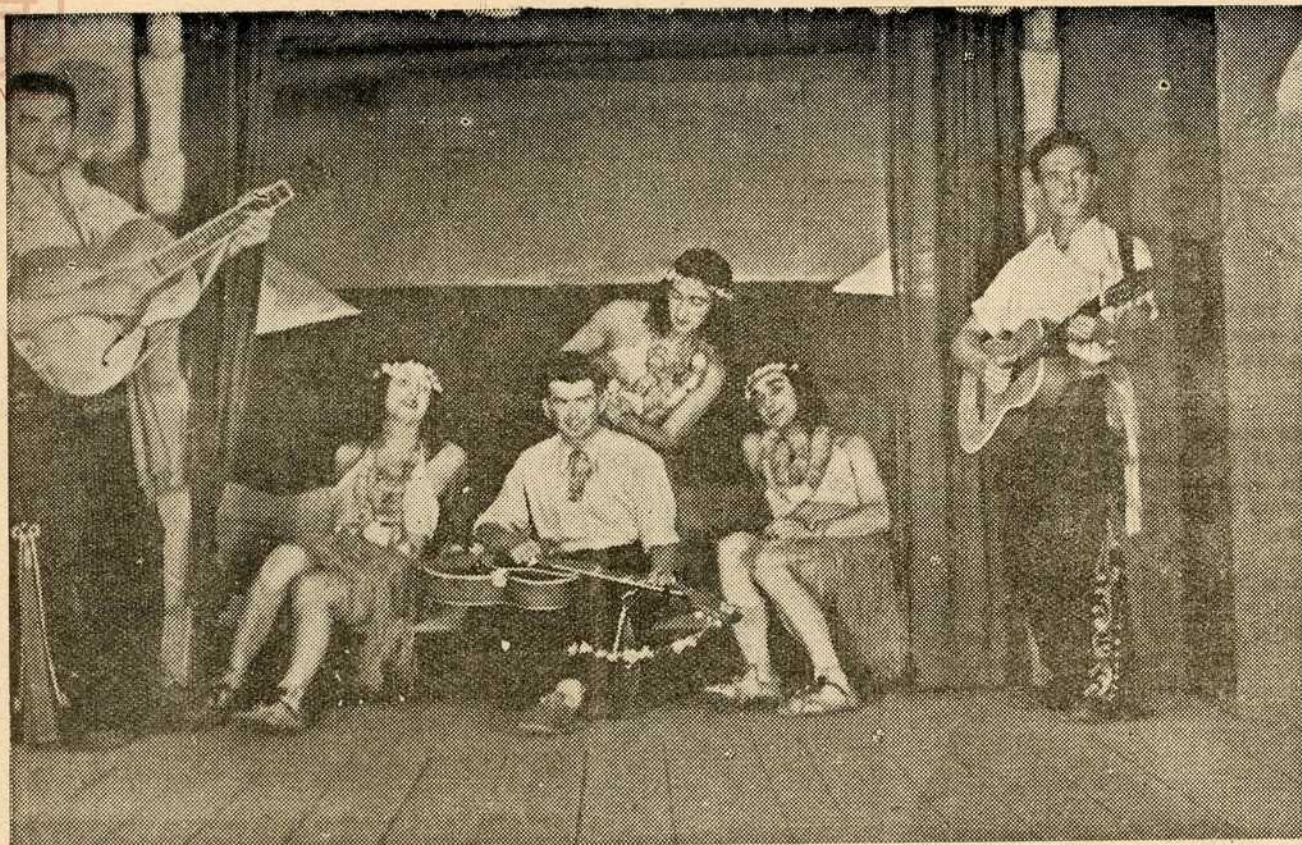

»Сахарин бар«

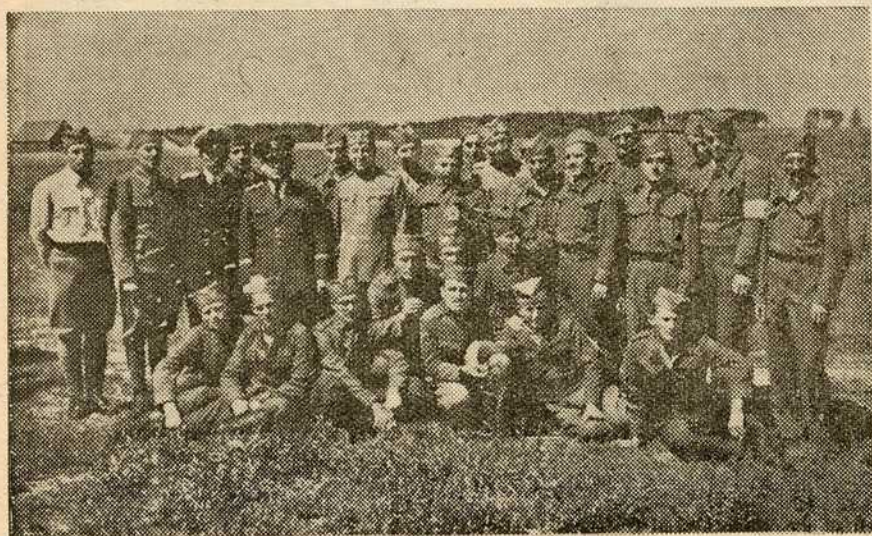
Уметнички живот у нашим заробљеничким логорима у Немачкој, о коме је у нашој штампи у више махова већ писано, узео је широк замах. Наши заробљеници су у почетку приређивали само мање концерте, али доцније су већ одржаване велике уметничке вечери на којима је и позоришна уметност била заступљена. После тога никло је и неколико позоришта.

Позориште „Вегетаријанци“ приказало је велики број успешних претстава, па је чак и извело Молијеровог „Уображеног болесника“. Заробљеници-уметници нису се зауставили пред препрекама. Проблем женских личности је лако савладан, техничке тешкоће уклоњене. А у последње време основана је музичка и балетско-позоришна трупа под именом „Сахарин бар“.

Наша прва слика приказује једну сцену из успешног балетског вечера који је приредила трупа „Сахарин бар“. На другој слици је сцена из једног позоришног комада који је с великим успехом приказало једно од многобројних позоришта. Врло често позоришта приређују и заједничке уметничке вечери на којима учествују најистакнутији логорски уметници.

Наша Заробљеничка Библиотека

Санитетско особље логорске болнице у Сталагу III А.

Једна група наших заробљеника из Сталага II Б на одмору после рада у пољу.

Заробљеничко писмо

О, нано моја драга! Ево ти опет пишем,
Иако давно од вас не добих гласа мила...
И док дрхтавом руком немоћно сузе бришем,
Поздрављам тебе, Ружу и чеда своја чила.

Како је бакин Миле? Да ли још тату сања?
Ил' се у пољу игра док ветрић тихи дува?
Моли л' се и сад Богу што изнад густог грања
Велике лепе седи и добру децу чува?...

А мала Нада моја? Да ли ходати уме,
Ил' још у дупку стоји, татин анђелац благи?
Како је њена маца, »тигар« од црне гуме,
Жуто мајмунче »Мика«, њен другар вазда драги?

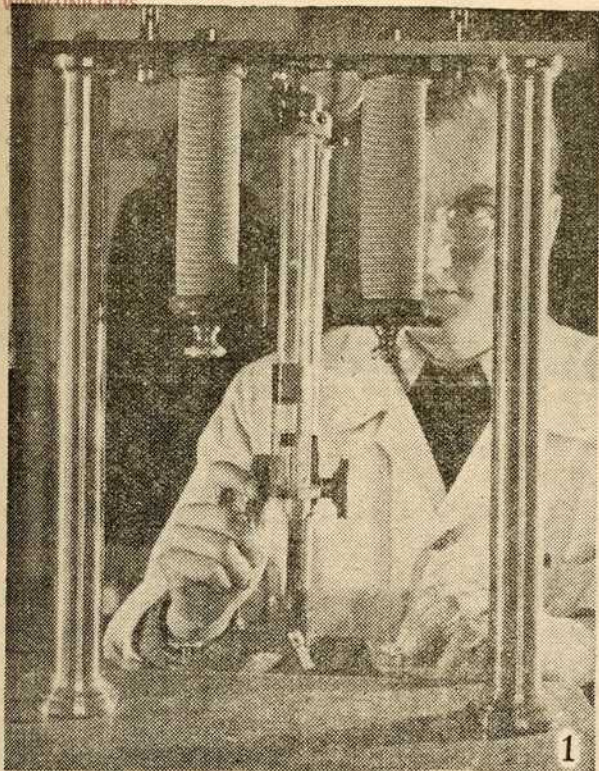
Да л' моја Ружа спава ил' бди у тамној ноћи,
Док прамен туге црне обвија срце верно?
Ох, чујем, нано, чујем где у немој самоћи
Шапуће тихо речи, за ме молећи смерно...

И Тебе, нано, видим: испред иконе клечиш...
Гушиш се у сузама... плачеш... молиш...
Ти не би хтела тиме да тугу душе спречиш
Но ти се чини да сад још више сина волиш...

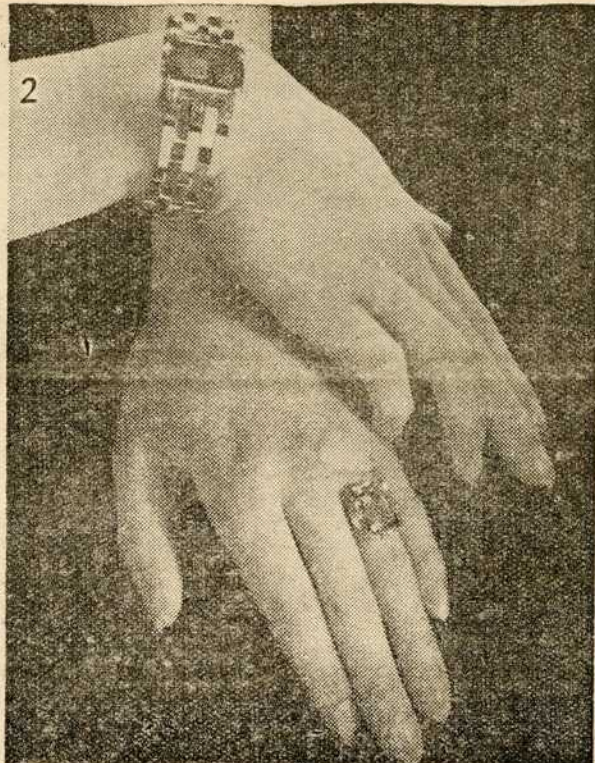
Да! Све вас видим, мајко! И поздрав ево пишем
Кроз ове ретке бола за својим родним крајем.
И чини ми се да сад некако лакше дишем,
Одушке срцу своме кроз перо и срце дајем...

Ваљево, октобра 1942.

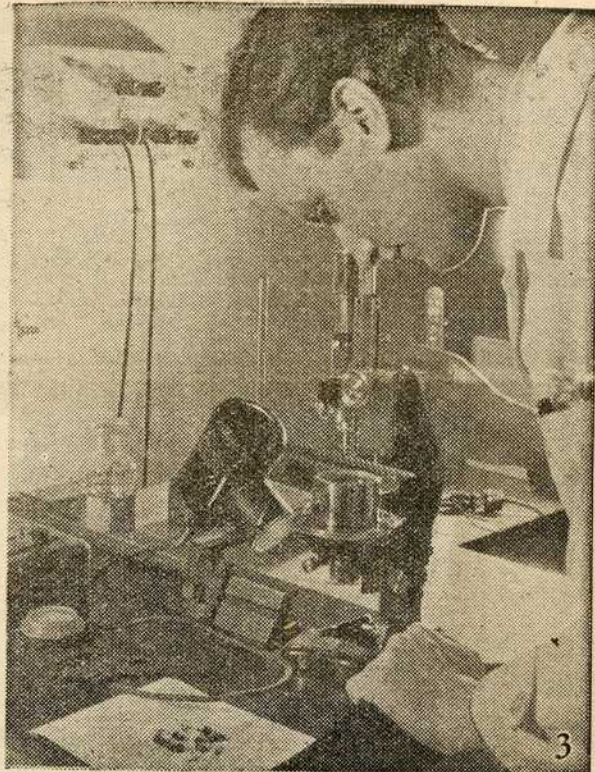
Гојко Табаковић

1

2

3

Право или лажно драго камење?

Људско знање је отишло тако далеко да се у великој мери и бисер и драго камење производи — вештачким путем. Али право драго камење остаје — право. Зато се и наука по-

старала да пронађе методе како ће да разликује право драго камење од вештачког. А разликује се оно од вештачког по својој чистоћи, сјају и одблеску, иако се то на први поглед простим оком не мо-

же да утврди. Зато је у Немачкој и основан Институт за испитивање драгог камења. Сам Институт се налази у саставу минерално-петролошког одељења универзитета у Франкфурту на Мајни. Седиште му је у Идер-Оберштајну, главном центру индустрије драгог камења на свету.

Институт у свом раду, примењује најновије научне методе и тековине и њиховом помоћу утврђује се стопостотном сигурношћу да ли је драго камење које се испитује право или вештачко. И са свих страна света стижу Институту питања јувелира и трговаца драгоцености, поштомике за анализу или молбе за савет.

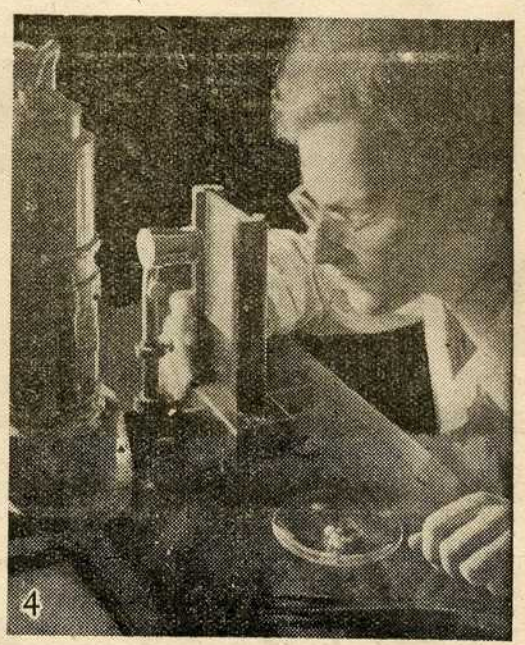
Но Институт има и научне циљеве. Он испитује хемиски састав драгог камења, испитује који су хемиски процеси и физичке силе условиле стварање драгог камења. Испитује анализом, а у најновије време и — рентгеном. Тако је, на једној систематској и строго научној бази, створена цела наука о испитивању драгог камења. И на основу стеченог знања и искуства дају се мишљења свима које занима драго камење: трговцима, индустријалцима, брусачима, јувелирима, па и научницима.

Тако наука, индустрија и лепота раде сагласно, како се то каже — руку под руку. Јер, драги камен за који тај институт тврди да је прави, заиста је прави и може се мирне душе поклонити — некој лепој жени. *Макс Телнер*

- 1) Бисери се испитују у магнетском пољу. Само ту показује вештачки бисер извесне разлике у поређењу са правим, природним бисером.
- 2) Почевши од Еве, све жене воле украсе. А нема лепшег украса за женске руке од — драгог камења. Само, треба да буде право.
- 3) У Заводу за испитивање драгог камења израђене су нарочите, строго научне методе, које се заснивају на микроскопском испитивању.
- 4) Драго камење испитује се на Рентген-апарату. Ту се најбоље види да ли је драги камен без мапе, да ли је прави или вештачки.
- 5) Брушење драгог камења захтева велико стручно знање. И тај посао се у Заводу за испитивање драгог камења савесно проучава.
- 6) Прави „аквамари“ има светломодри одблесак, којим се тај драги камен разликује од свих фалсификата.
- 7) Брушење драгог камења захтева веште руке. Тек потом се драго камење испитује у самом Заводу.

5

4

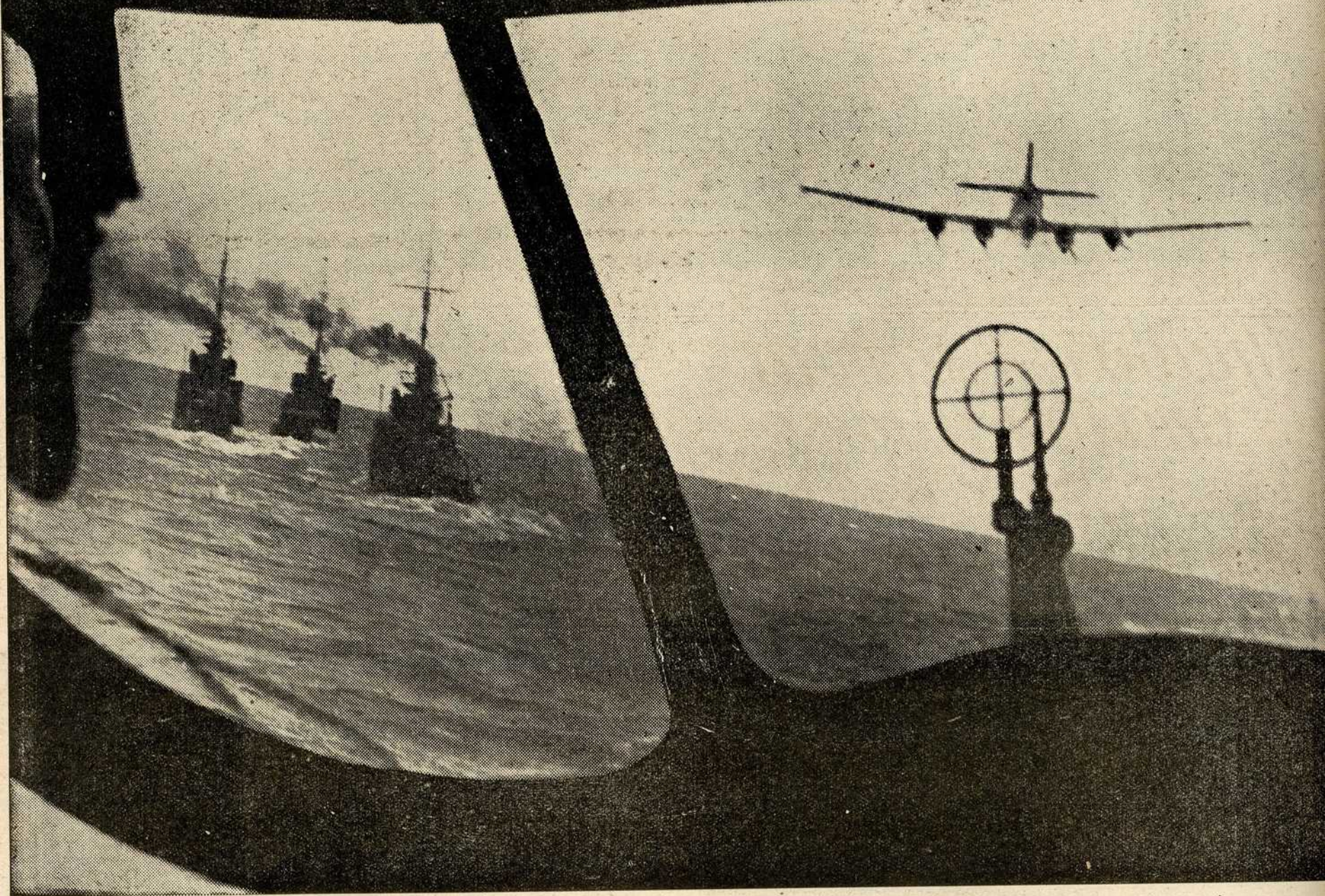
(Fotos: Belgrader Bildagentur)

6

7

Трајна усејка ВОЈНОГ ВАЗДУХОПЛОВЕ

Над свим војиштима овог рата, највећег од свих ратова, брује данас убојне машине ваздушног оружја. Како над широким степима Русије све до граница Азије, тако и под врелим сунцем Африке, како над бескрајном пучином Океана, тако и у леденим бурама далеког севера, свуда круже челичне птице вребајући свој плен. Али истовремено огромни су захтеви који се постављају посадама тих машина, које даноноћно, под разним климатским и временским условима, савесно врше своју дужност. Под најтежим условима борбе постижу се овде летачки и технички успеси, који би у нормалним приликама били највеће спортске сензације. Разуме се да стручно образовање тих људи захтева много времена, да се највећа пажња посвећује постизавању савршенства у летачком и техничком знању, да се тражи највећа мера умешности и искуства.

Први је захтев за младог пилота основно војничко знање. Тек тада долази да може млади пилот да пође у авијатичарску школу, где ће да стекне своју пилотску диплому. Но то још не значи да је зрео за фронт. Чека га још специјално образовање за ловце, бомбардере, за пилоте „штука“, за торпедне авионе, једном речју за оне врсте специјалних апарата који су се у току развоја авијације и рата развили. Према томе, „умети летети“ није још ни издалека па и тобзија. Мора да буде одличан техничар, ма да му стоји на расположењу савршени технички персонал. Он мора, по потреби, да замени и механичара и радиотелеграфисту и навигатора и свако друго лице посаде модерне ратне ваздухопловне машине. У првом реду мора бити добар познавалац навигације, јер приликом ноћ-

них летова, у току лета у облацима или преко мора, мало помажу мапе и доглед. Далеко од својих база, изнад непријатељског подручја пилот бојног авиона не може да се ослони, као у мирним временима, на радиотелеграфско обавештавање. То је лако код великих бомбардера за далеке стазе, где су сви послови подељени међу већим бројем посаде, која је састављена од стручњака и специјалиста. Али код „штука“, на пример, цела посада се састоји од два човека, а пилот-ловац упућен је сам на себе и своје знање.

Усто долази и тактичка обука. У току времена и рата стечена су извесна искуства у погледу ваздушних борби, напада и одбране, разбијања већих непријатељских јединица, напада на циљеве у покрету и на земљи, што све пилот мора добро да зна. Командант једне ескадриле борбених авиона мора у једном једином тренут-

ку да донесе неопозиву одлуку не своју машину него и за друге, јер је његов говоран за сваки апарат који се налази у саставу његове јединице.

Зато обука једног авијатичара не во дуже траје него обука припадника другог рода оружја. Настава авијатичарских школа подељена је у мноштво појединачне течајеве и курсеве. Не само да се те тешкоће у вези са васпитавањем дућих бојних авијатичара на време и данас се стотине авијатичарских школа у Немачкој старају да се велики број младих пилота оспособи за тешку посаду која их чека. Предност коју Немачка погледу има толика је да је држава у томе не могу више да стигну и да се пажњи која се посвећује обуци њу посада лежи један део тајне обуке која је постиже војно ваздухопловство.

1 — После положеног испита младом команданту авиона убрзо се указује прилика да се покаже на делу. У својству помоћника команданта великог авиона Фоке Вулф Кондор он лети пратећи ескадру бродова на отвореном мору. То је први велики лет, а истовремено и прилика да се сретне с непријатељем...

2 — Ученици авијатичарске школе, кандидати за класу »Цек«, излазе на вежбалиште. Они лете већ до висине од 4.000 метара. Њихова одећа подешена је за ту висину услед велике хладноће која горе влада.

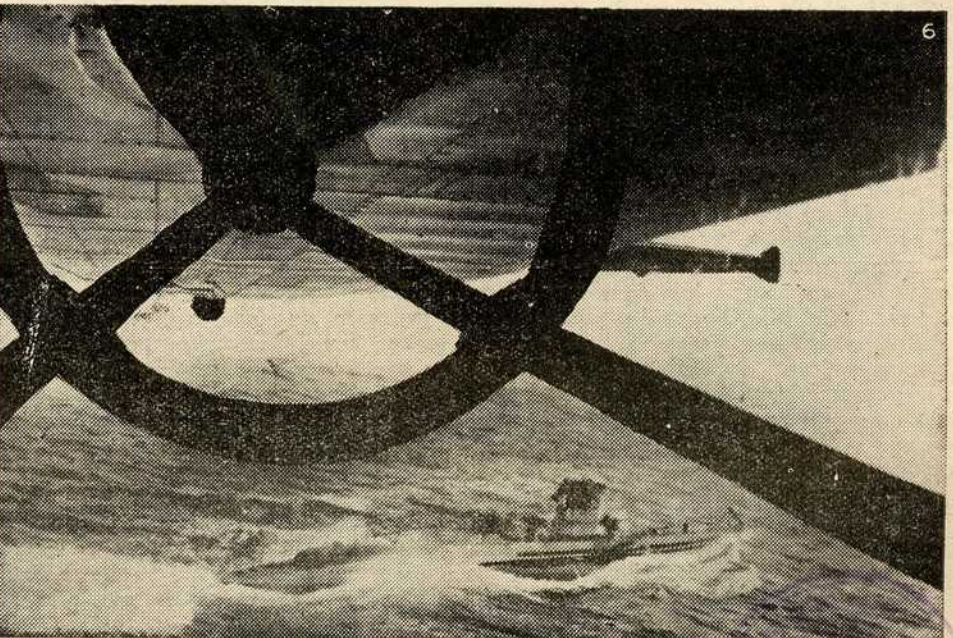
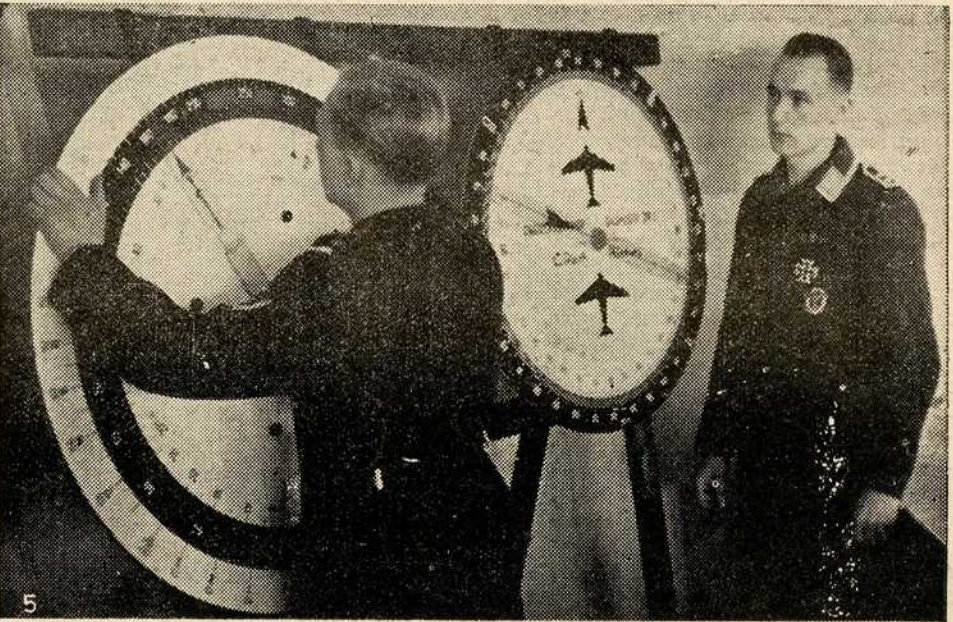
3 — Главни предмет у настави будућих авијатичара: наука о времену. На тако званим »временским глобусима« приказује им се постанак и подела временских зона на кугли земаљској. Кад се једном нађу са својом машинном у ваздуху, будући авијатичари увидеће од колике им је важности свака појединост са ових часова.

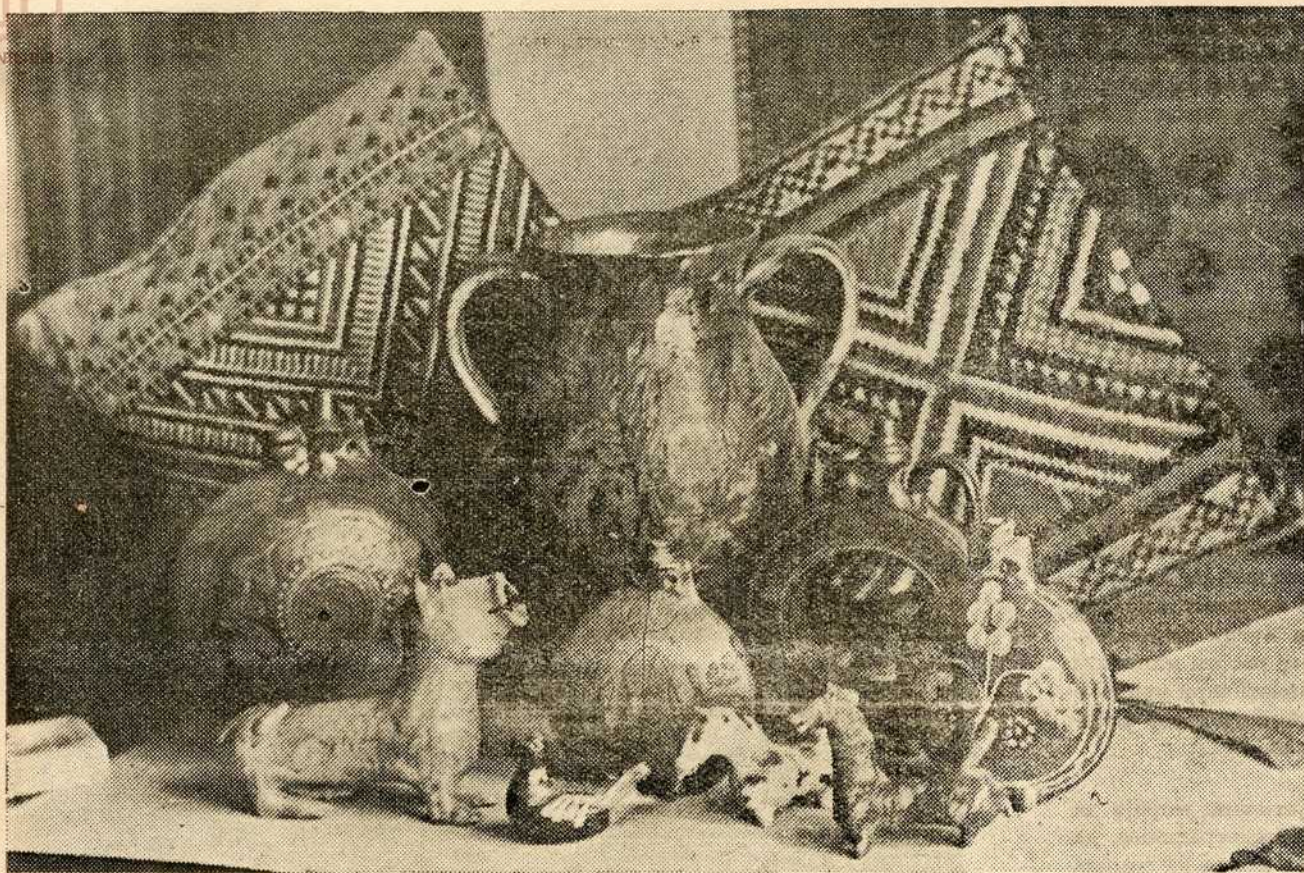
4 — Будући авијатичари морају да буду савршени радиотелеграфисти, да би у случају потребе могли да замене правог радиотелеграфисту који се увек налази поред њих на апарату. Слика приказује час наставе из радиотелеграфије.

5 — »Поморци ваздуха« морају да имају, како се то каже, све законе навигације у малом прсту. Под надзором искусних летача они стичу знања из те области науке о летењу. Настава се врши на увеличаним апаратима ради бољег памћења. А на овај предмет мора се нарочито обратити пажња.

6 — На далекој пучини Атлантика срели су се млади командант једног борбеног авиона за далека извиђања и млади командант једне подморнице. Они господаре у два разна елемента, али циљ им је исти: уништење непријатеља. Сусрет не траје дуго. Сваки одлази тамо где га дужност зове...

(Foto: Belgrader Bildagentur)

Неколико занимљивих предмета из керамичке збирке г. Предајевића.

Незвани НАРОДНИ УМЕТНИЦИ

Људи пишу велике, дебеле књиге о народној уметности. Декоративни сликари узимају најкарактеристичније мотиве и стилизују их. Издају се томови репродукција из свих области народне ликовне уметности, додуше на врло рђавој хартији, али то ипак не смета да српске народне шаре остану ремек-дела орнаментике. Међутим, иако је доста урађено на овом пољу, остаје још много загонетних, невероватно занимљивих појава у вековном делању незнатних народних уметника.

И док се у сликарским школама и школама за примењену уметност проучавају стилизације мотива из народне ликовне уметности, људи залазе по удаљеним паланкама, по забаченим селима и засеоцима и на самом извору, готово непосредно из руку уметникових, прикупљају разноврсне украсне предмете, понекад из свакодневне употребе, на којима је незнани уметник, у тренутку надахнућа, често невесто, али увек с љубављу, низао шаре, набацивао боје у чудесном сплету.

Један сеоски учитељ провео је готово цео век прикупљајући — ускршња јаја. Провео је десетине година у овом великом послу. И скупио је неколико хиљада комада. Истовремено, радио је без предаха у копирању безмерног мноштва мотива. Нажалост, годинама су се водили преговори са Етнографским музејом и збирка је, добрим делом, упропашћена...

Али други су и даље радили. Путували, скупљали, прецртавали мотиве. Тако је г. Владимир Предајевић, чију смо збирку разгледали, успео да прикупи велики број предмета у којима се незнани народни уметник многоструко огледао готово у свим гранама ликовних уметности.

— Путујући по Србији — прича нам г. Предајевић, — био сам задивљен мноштвом уметничких мотива у многим ситним стварчицама на које се такорећи и не обра-

ћа пажња. У исто време, баш ме је и зачудило што се тим стварчицама, можда зато што одмах не падају у очи, не придаје сва важност и што на овом пољу још немамо неког систематског рада.

Г. Предајевић је у току својих путовања нарочито поклонио пажњу сеоским надгробним споменицима. Успео је да начини неколико копија наивних, али лепо резаних ликова са споменика, с ванредним односом боја и занимљивом симболиком. Ових надгробних споменика има доста по свим селима Шумадије, али се још нико није подужи задржао на њима у својим етнографско-уметничким проучавањима.

— Судећи по неким карактеристичним појединостима — каже г. Предајевић, — мислим да је незнани народни уметник претрпео овде утицај византиске уметности, који се, као што се из овога види, и до данас очувао у стварању народног уметника. Али ту има и нечег непосредног, присног и топлог што зрачи из ових укочених форми. Има много притајене сете за умрлим бићима, којој је дат прави уметнички облик.

Врло је лепа и керамичка збирка г. Предајевића. На крчазима,

Један мотив са свадбеног сандука

чтурицама свакидашњих, али често и необичних облика, народни уметник је показао своје велико знање у орнаментички и у склопу боја, као и у самом обликовању предмета. Привлачи пажњу један земљани лав, прави романски лав, кога је г. Предајевић купио далеко од жаришта из којих је зрачио романски утицај, негде око Трстеника...

У малом гниленом коњу, израђеном с пажњом, врло честом предмету на вашарима по унутрашњости, незнани народни уметник је изразио сву своју љубав према верном другу са црних ораница. И ту љубав није сакрило ни примитивно схватање анатомије ни наивно постављање пропорција.

Вредно је разгледати и копије ванредних мотива са свадбених сандука, широких потеза и распеваног колорита, дивне орнаментике са обрамница, тикава за воду, колевки, левчи на колима, и многих других ствари, присно везаних за свакодневне потребе народног уметника. Разуме се, и ту се може потражити утицај из туђине. И ту има многих мотива чијом је лепотом незнани уметник био

инспирисан по манастирима, јединим склопиштима ликовне уметности до којих је могао доћи. Али оно лично, уметничко, сирово и непосредно, увек уметничко, ипак је остало.

— За истинског поштоваоца народне уметности — каже на крају г. Предајевић, — за онога који би могао да и другима ово благо учини приступачним, уметнички живот незнатних народних уметника, о којима се толико писало и о којима се толико мало рекло, ова област и даље остаје драгоценно врело, откровење неслућених уметничких доживљаја. И нема разлога да се овај посао, негде започињан, али никад довођен до краја, настави с пуном преданошћу и љубављу...

Резани камени ликови на надгробним споменицима у Шумадији одликују се нарочито укусним лепим колоритом. Прва копија (горе) претставља девојчицу а друга одраслу жени.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 1 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Преподневна музика.
10.00—10.30 Свечани час.
10.30—11.45 Празнични концерт.
11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.
12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Федора Селинског. Солиста Вигринна Старица.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира забавни оркестар Јозефа Штара.
14.00—14.20 Вести.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
14.20—15.00 Пауза.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.30 Добро расположење у недељу.
18.30—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Свира Ханс Георг Шниц.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Свет који се вама допада.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—23.20 Данас хоћу да поклањам љубав.
23.20—24.00 Виолина пева. Свира оркестар Штар.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Понедељак, 2 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.

- 9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Тамбурашки оркестар Аранички.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Музика на два клавира.
19.45—20.00 Таскамо о спорту.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Забавна музика.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—23.00 Нека цреће говори.
23.00—1.00 То мора бити Београд.

Уторак, 3 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт дувачког оркестра под управом Фране Седлачека.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Федора Селинског. Солиста Кирил Дијевски.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—16.30 Поподневни концерт.
16.30—17.00 Београдски гудачки квартет Немечек—Слатин.

- 17.00—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Крста Ивић пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Сви заједно.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—23.00 Ми правимо пакетиће.
23.00—24.00 На Јаго Маџоре.
24.00—1.00 Састанак у Београду.

Среда, 4 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Забавни квинтет.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Јозеф Хабшид свира.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Шта се догађа у овој ноћи?
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—24.00 Црно и бело.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Четвртак, 5 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.

- 10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Јулија Ковалског. Солиста Дара Стојаковић.
13.00—14.00 Подневна музика.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Војка Константинова пева.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Бечке мелодије.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—24.00 Љубавне песме разних народа.
00.00—1.00 Поноћна музика.

Петак, 6 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Курц.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар под управом Јулија Ковалског. Солиста: Софија Драуска.
14.00—14.20 Вести.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—15.30 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању.
15.30—17.00 Поподневни концерт.
17.00—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Румунске народне мелодије.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Ко је овога пута присутан?
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—23.00 Бог с вама.
23.00—24.00 Ми смо данас заљубљени.
00.00—1.00 Састанак у Београду.

Субота, 7 новембар

- 7.00—7.20 Вести.
7.20—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—10.00 Емисија за српске сељаке.
10.00—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт малог радио оркестра под управом Федора Селинског. Солиста Никола Цвејић → Владис.
13.00—14.00 Подневна музика.
14.00—14.20 Вести.
14.20—15.00 Пауза.
13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,56): Час за војнике.
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, извештај о водостању, забавна музика.
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.
16.05—18.30 Поштовање публици.
18.30—19.00 Српска емисија.
19.00—19.25 Час немачке народне групе.
19.25—19.30 Прелиставање програма.
19.30—19.45 Златко Тополски свира.
19.45—20.00 Из савремених догађаја.
20.00—20.20 Вести.
20.20—21.40 Вече у таверни.
21.40—22.00 Млади београдски стражар.
22.00—22.20 Вести.
22.20—1.00 Беч—Берлин.

Српски дечји час

(Foto: Belgrader Bildagentur)

ДЕЧЈЕ КОЛО

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Српско коло
 Нек' се вије,
 К'о тробојка Србадије...
 Будите нам ведри, чили
 Ви Српчићи наши мили!

На љусци по мору

Бакице, Перица дува у своју љуску — оптуживала је Аница брата. — Не дувам, погледај само — брањо се Перица.

Умиваонику је указана част да буде обала мора, на коме се љуљају лађе од орахових љуски. Без једра и мотора отиснули су се у даљину, да би прорекли Перици и Аници ко ће од њих даље у свет стићи.

— Ја ћу стићи даље. Ја, ја, погледај само бакице! — викао је Перица показујући своју љуску.

И заиста! Перицина љуска отиснула се неустрашиво пучином. Аница гледала је тужно своју љуску. Њена лађица није имала воље да се растане од глатке обале.

— Још сам мала и радије ћу остати код маме и тате — шепутала је Аница снужено.

— Немој да нас заборавиш, Перице, кад будеш отишао далеко у свет — говорила је бака у шали Перици.

— Нећу. Када будем имао велику лађу, изабраћу за вас најлепшу кабину. Ала ће то бити путовање!

Аница је са баком отишла да спава, а Перица се није одвајао од своје лађе. Гледа у првену куглицу на дну љуске којом је обележио да би је разликовао од сестрине — и одједном, куглица се отвара као ружин нупољак. Перица се уплашио, али већ пред њим стоји плави морнарчић, салутира и јавља:

— Лађа је спремна за полазак, господине!

Перица не може да верује. Од љуске је постала дивна лађа! Улази у њу, морнар хвата весла и већ крећу. Али куда? Боже, како је то познат пут. Да, то је поток који протиче кроз село.

Лађица плови као стрела и Перица не стиге да види све око себе. Оставили су иза себе црвене ливаде и река већ шуми. Морнар је снажан и брзо весла. Како је то дивно!

— Приближујемо се реци, јавља морнар.

Стварно! Из шуме блешти нешто као огледало.

— Овде ћемо прећи у другу, већу лађу, напомиње плава униформа. На обали реке стоји диван једрењак. Такав је Перица радио у школи на часу ручног рада. Само много мањи.

Прешли су у другу лађу и кад је Перица хтео да се опрости од мале лађице, ње више није било. Морнар је разанео једра, ветар је почео да дува, таласи су се разиграли и лађа је летела.

У бела једра ја гледам,
 И песму пута певам.
 Песмицу пута даљине,
 Где је пуно среће и милине.

То је певао ветрић једрима, а једра су му одговарала:

Певај нам, певај ветрићу ти,
 И лепо нам дувај у очи.
 Твоја рука кад нас води,
 Путовање тад нам годи.
 Таласи се распевали:
 Хоу-ха, хоу, хоу-ха,
 Ни обала не спава,
 Не спава јер ветрић пева:
 Хоу-ха, хоу, хоу-ха,
 На обали нема сна.

И обала није доиста заспала. Бели једрењак са Перицом и плавим морнаром јурно је крај обале. Перица је још познавао место куда је некада са оцем путовао, а после су дошли непознати крајеви. Само им је ветрић стално певао, једра су се разапњавала као да му одговарају, а лађица као да је лебдела.

— Ускоро ћемо бити на мору, јављао је морнар који је све досад ћутао. Перицу је обузела језа, јер се бојао мора. Планио се да неки талас не претвори лађицу. Морнар као да је разумео његов страх и рекао му:

— Прећи ћемо на пароброд. Био је већ спреман за полазак. Палуба је била пуна људи. Чекали су некога: Перицу и морнара. Тек што су се њих двојица пошели, сирена је дала знак, хиљаду марама је махало, хиљаде по-

Биберице

ПО МОТИВИМА ИЗ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

(Наставиће се)

здрава разлегало се обалом кад се пароброд отиснуо.

Перица је гледао око себе, све је било весело, сви су певали. Сви су се међусобно поздрављали. Пароброд је стално јурно напред а песма се разлегала. И Перица је певао са њима.

Усред тог општег весеља сирена је жалосно засвирила.

— Шта то значи? питао је Перица морнара.

— Насукали смо се, али се не бој.

И брод је почео да тоне. И пре него што је потонуо, на све стране размилело се хиљаду ситних чамаца, налик на љуске од ораха и у сваком је седео по један човек и држао упаљен фењер. Море је блештало хиљадама светљачки и из сваке љуске одјекивала је песма.

Перица је седео у једној љуски, грчевито се држао за бок да не би испао. Певао је толико да је већ почело грло да му се суши.

— Ти си задремао, осмехивала је бака. — Певао си...

Перица није дуго могао да верује да

није више у љусци, већ за столом испред умиваонице, где је заспао.

— Бакице, ја сам био много далеко. А сада ми се спава. Сутра ћу вам све причати где сам био.

Строга учитељица

Учила је Цана две недеље дана. Свога малог другара, белог Купана. Учила га вредно да чита и пише. Уложила труда што је могла писме.

Читала му мала и велика слова, Понављала стара и писала нова. Слушала се Купан предавање ово. Њушио и лиз'о редом свако слово.

И кад тако прешли редом буквар сав, Научно Купан једино слог „А...в!“ Њутила се Цана много на Купана И нашла му мана од стотину страна.

Напослетку рекла узурјана сва: — Ево теби, друже, из читана: два! Кад већ ништа не знаш, ти њушкицу пови! Буди марљив више и — разред понови!

А. Л.

Мали болесник

Бојан лежи снајак мајчини, к'о ватра му гори чело; усне суве, испуцале, лице нежно, к'о снег бело. Мајини очи суза пуне као росе цветне круне. Дете једна. Мајка руку на чело му ставља лако.

— Што је, мајко, синчић вели, рука твоја хладна тако?
 — Није хладна, чедо моје, већ је топло чело твоје.

Мали спава. Санак снена — као да по рају шпе. Свуд крај њега птице лете. Дивно мири бело шпе. Анђелчићи славно поје божанствене песме своје. Цветном стазом напред ступа. Пред њиме се дворац пружа. Сјаји као јулско сунце, саграђен од белх ружа. Голубова белх јата окружују снежна врата. У суерет му старац иде. Дугачка му брада седа. Док говори речи медне, старац дете благо гледа. „Одмах свом се дому врати, јер те тамо чека мати“...

Син се буди. Мати ту је. Мисао је страшна коље. С осмехом јој син говори:
 — Боље ми је, мајко, боље.
 Мајка руке склана ти'о:
 — Боже, Ти си добар био...

Милаш Васкић

Ствара се Музеј

**СРПСКОГ СЛИКАРСТВА И
УМЕТНИЧКА БИБЛИОТЕКА**

Гок у атељима Уметничке школе Јосић нараштаји будућих српских сликара неуморно раде, докле се Управа школе — о чијем је раду „Коло“ недавно већ писало — својски брине да оствари, у заједници са пријатељима школе и уметности уопште, постављене циљеве. Ти циљеви нису мали, већ напротив, и замашни и веома значајни за целокупну српску уметност.

Да би били остварени на начин како су замисљени, управа школе одлучила је да образује један круг људи, уметника и пријатеља уметности, који би несебично, добронамерно и са разумевашем радили да се постигну ти постављени циљеви. У првом реду, при школи се образује један фонд. Он има своја правила, одобрена од надлежне власти, и којима је јасно обележен пут једне будуће велике српске уметничке установе. Створиће се том пријатељском, приватном иницијативом, а уз потпору чисто формалне природе, у првом реду један велики приватни музеј, затим уметничка комплетна библиотека, т. ј. библиотека која треба да садржи дела намењена искључиво уметницима, а потом и давно замисљена али неостварена, уметничка колонија...

Ту су и друге идеје, напредне и корисне за нашу националну уметност, досада толико занемарену и скоро заборављену.

Доследни својој скромности, они који су створили ову одличну школу уметника, сликара, предвидели су да у круг ових људи позову само оне који су доиста одани и пожртвовани пријатељи уметности и уметника и који неће пожалити ни средства ни свој лични труд ако се постави питање да се оствари нешто што ће једног дана послужити и корисно и блиставо целој нашој нацији и срећнијој будућности, и целом уметничком развратку нових уметничких генерација које треба да добу...

Вратимо се, међутим, основној замисли: музеју — галерији нашег сликарства од најстаријег до данашњег. Остварење те галерије, тог неисприног богатства у развијању уметничког живота срећом је на најбољем путу. И надлежни, Министарство просвете и приватни власници слика и скулптура, показујући пуно разумеваше за ову доиста вредну идеју, свесрдно су помогли њене покретаче. И, данас, будући музеј Уметничке школе Јосић већ располаже сјајним примерцима још из доба првих стварања српских ликовних уметника. Располаже и ванредним примерцима новијих времена, радовима одличних сликара и скулптора. Музеј ће бити смештен у средњој Уметничке школе Јосић где, то можда није потребно нарочито ни наглашавати, треба да послужи широј јавности, као видик најосновнијих ствари без којег се не може ни замислити стварање чак ни уметничког укуса, а камоли уметничког образовања.

Кад се тој галерији, као једној српској уметничкој стварању, придода замисао о стварању Уметничке библиотеке, која треба да обухвати дела најбољих уметничких мајстора све до чисте уметничке критике, затим дела најбољих историчара уметности, зборник монографија и разних репродукција најбољих светских мајстора, онда се да замислити сва величина логеза етављеног у програм рада овог фонда...

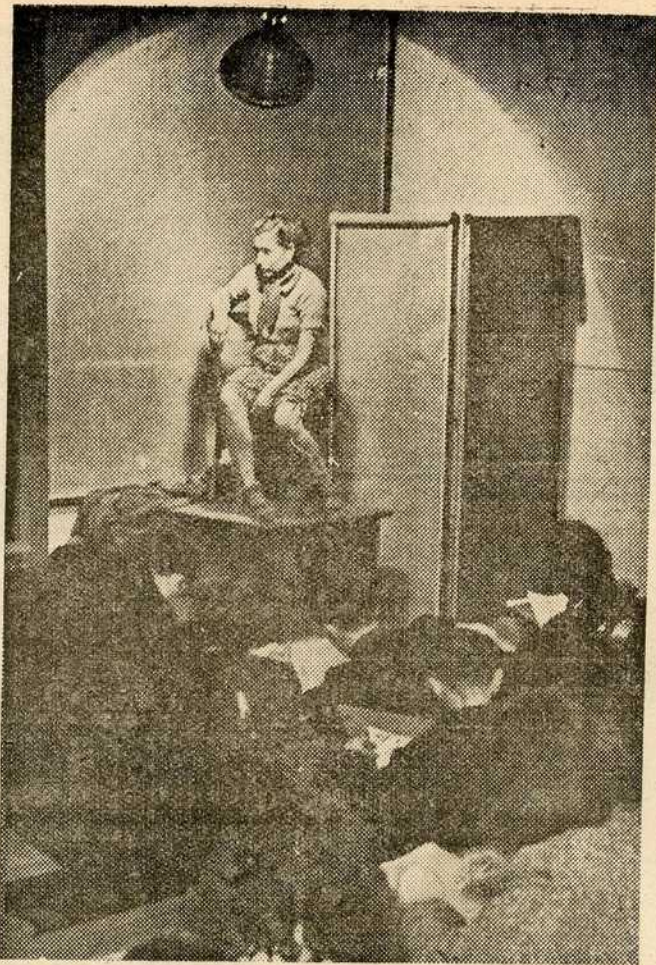
Или ће се и даље. Пројектована су разна популарна предавања из историје уметности, из археологије, историје стилова и другог. Она ће бити намењена такође и широј јавности с циљем да се популаризује, што више упије у душу наша национална уметност још од старина, наше тековине, тако драгоцене на благодарном пољу ликовне уметности. По себи се разуме да ће бити обухваћена и страна уметност. Једна специјална секција у потпорном фонду Уметничке школе Јосић бринуће се за школовање сиромашних ђака, талентоване деце, заслужне да баш у овим најтежим часовима које преживљавамо да буду прихваћена и потпомогнута да по гласу свога талента наставе пут који су сами нашли. То су већином младе избеглице чији већ приличан број школа сама, сопственим средствима, школује.

Ето, то су, укратко изнесени, смерови управе Уметничке школе Јосић, а то треба да буде и душа једног уметничког национално-културног покрета. Из секретаријата фонда већ се развијају писма пријатељима уметности у којима се ти доказани и опробани борци за чување и подизање српске уметности обавештавају о намерама школе и у којима се апелује на њихову свесрдну сарадњу. Одзив је одличан, што је не само похвално, већ је и најбоље јемство да постављени циљеви неће остати само слово на хартији. Преко стотину уметничких радова што се већ налазе у сутрашњој богатој галерији, уметничкој ризици српске будућности, најбоље то показују.

Ми, са своје стране, можемо само да констатујемо да су г. Јосић и његов најужи круг сарадника у томе послу и свему досада успели.

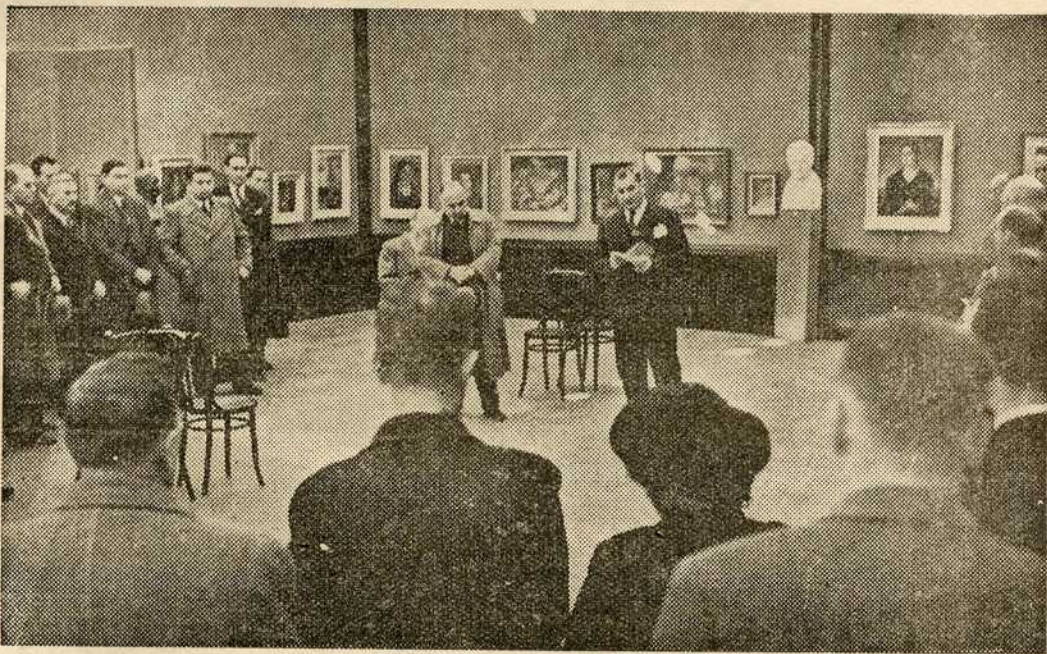
*

Од данас Уметничка школа Јосић отвара Курсе за вечерњи акт на Коларчевом народном универзитету, где се школа налази. На курсу ће се примати посетиоци из свих етаљених редова. За упис на курс нису потребне никакве школске квалификације. Упис се накнадно продужује и трајаће до 5 овог месеца.

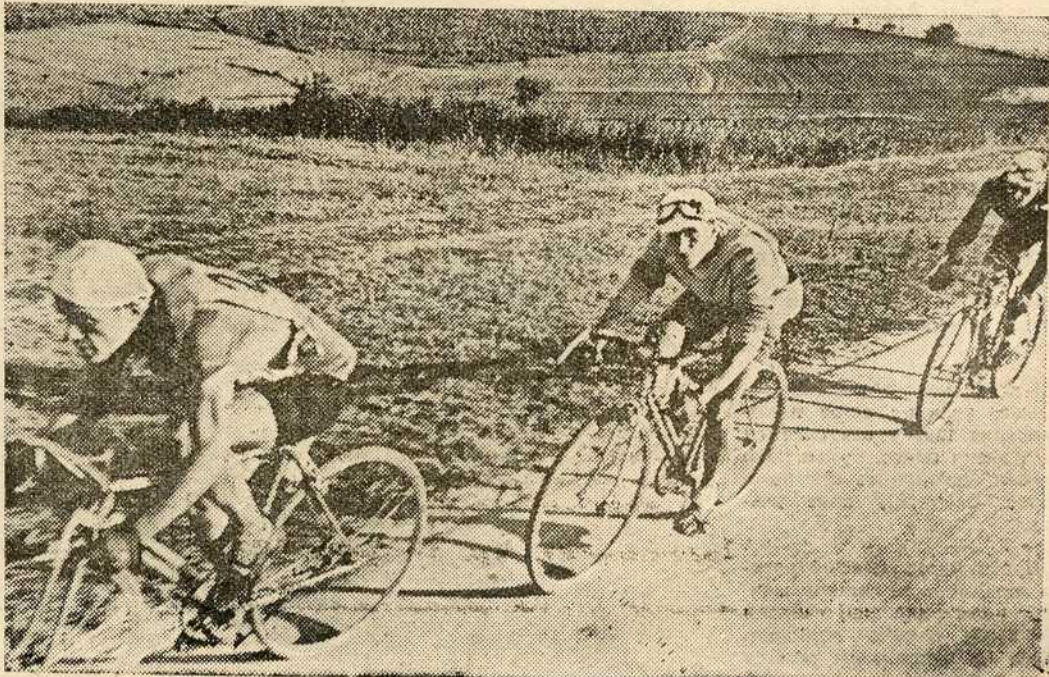
Вечерњи акт у Уметничкој школи Јосић, на Коларчевом Један кућак будућег Музеја српске ликовне уметности и Универзитету. Уметничкој школи Јосић.

Јесења изложба српских сликара

Претседник Београдске општине г. Драг. Јовановић отворио је у прошлу недељу, у Уметничком навилону Јесењу изложбу Српских сликара и вајара.

Бициклическе утакмице за првенство Србије

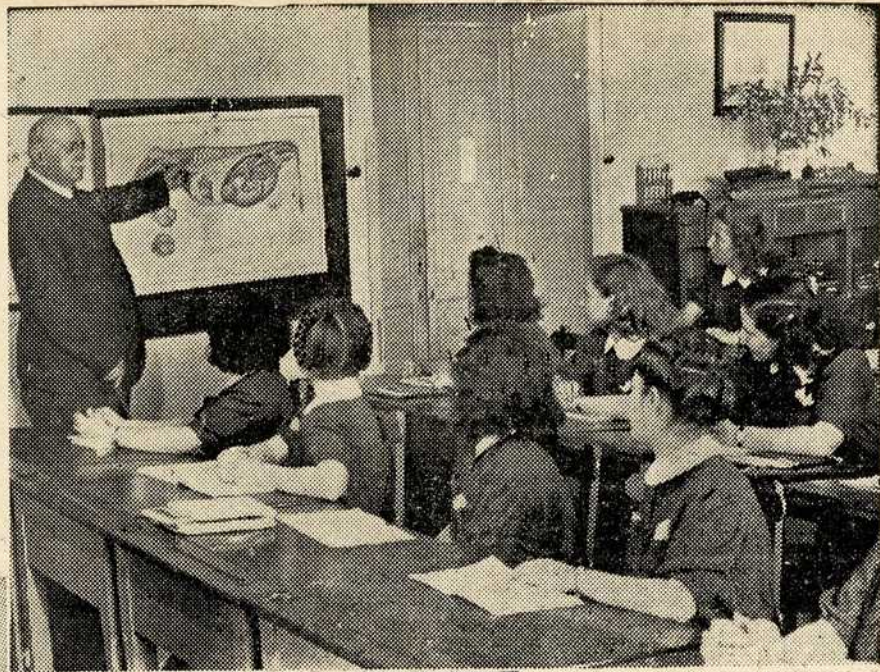
Са бициклических утакмица Београд — Топола и назаг, која је одржана у прошлу недељу. Наша слика приказује тренутак важне сензације. У средини је А. Андријевић носи првак Србије у бициклизму за ову годину.

(Снимци: А. Симић)

Пољопривредна школа ЗАЖЕНЕ

Италија, а нарочито Сицилија, била је некада, у античким временима, права житница Европе. Међутим, пре двадесетак година она није спадала у земље богате у том погледу. Али још на неколико година пре овога рата Италија је предузела све мере да подигне своју пољопривреду. Почели су велики мелнорациони радови, и

сушене су понтијске мочваре, извршено наводњавање великих предела Сицилије и Сардиније. Упоредо са тим основано је више средњих и виших пољопривредних школа, од којих нарочиту пажњу заслужује Виша женска пољопривредна школа у Сан Алесију. Како живе и уче младе девојке, ученице те школе, приказује нам најбоље серија слика коју доносимо. *

(Fotos: Belgrader Bildagentur)

1) Професор пољопривредног факултета римског универзитета држи предавање ученицама женске више пољопривредне школе у Сан Алесију. Ученице, будуће инжењерке и докторке агрономије, очигледно се чуде колико се у пољопривреди мора знати о — једној крави. Јер, озбиљни професор о томе сада говори.

2) Бацање снопова у камару и вођење волова није лака ствар. Али ученице више пољопривредне школе морају и то да знају. За време жетве рад је, разуме се, напоран, али се зато ради на сунцу и свежем ваздуху.

3) И поред наизглед грубог занимања, ученице више пољопривредне школе сачувале су свој женски понос. Ручак, иако скроман, сервира се отмено и укусно. Сервирају саме ученице.

4) Поред чисто пољопривредних предмета на вишој женској пољопривредној школи учи се и домаћа радиност. ткање на старинском разбоју један је од главних предмета.

5) Пчеларство је такође један од важних предмета на вишој женској пољопривредној школи у Сан Алесију у Италији. Не може се рећи да и у пчеларској опреми за жене нема извесне кокетерије.

Какав је ваш утицај?

Можда само једанпут у сто година роди се човек који је у стању да овлада и води масу, који је у стању да да храброст, снагу и истрајност маси. То је велика снага и моћ која може једном једином речју да стави велику масу света у покрет и да је после само једним гестом заустави. Необичан је овај мозак који је у стању да наметне вољу и мисао осталима.

Али и ми сви — мали и незнатни — имамо један мали делић утицаја, мало моћи над осталима, можда још незнатнији него што смо и сами. Сваки од нас има мало утицаја на своју околину, било да то чинимо свесно или несвесно, сви на неки начин утичемо на људе међу којима живимо. Сви мање више утичемо на своју породицу, сараднике, пријатеље и круг својих познаника.

И жене — и управо жене — врше некада врло значајан утицај на људе у чијем животу иступају у овој или оној улози. А пре свега у породици. Жена можда није глава породице, али је средина куће, њена оса, стихија. Жена треба да уноси равнотежу и све размирице да изглади, да отклони породичне буре и рашири ваздух домаћег огњишта. Каже се да је добра жена благослов куће, а рђава рушилац породичног мира и среће. Њен утицај усклађује живот деце и супруга.

Јесте ли некада већ размишљали о утицају људи на вас и о свом сопственом на друге? Било би потребно да мислимо некада на то: какав је мој утицај на друге? Да ли је благотворан или лош? Да ли оплемењава или хлади? Одговорите искрено и непосредно. И са пуно савести и одговорности. Да, са одговорности. Јер утицај, који имамо на остале људе, у

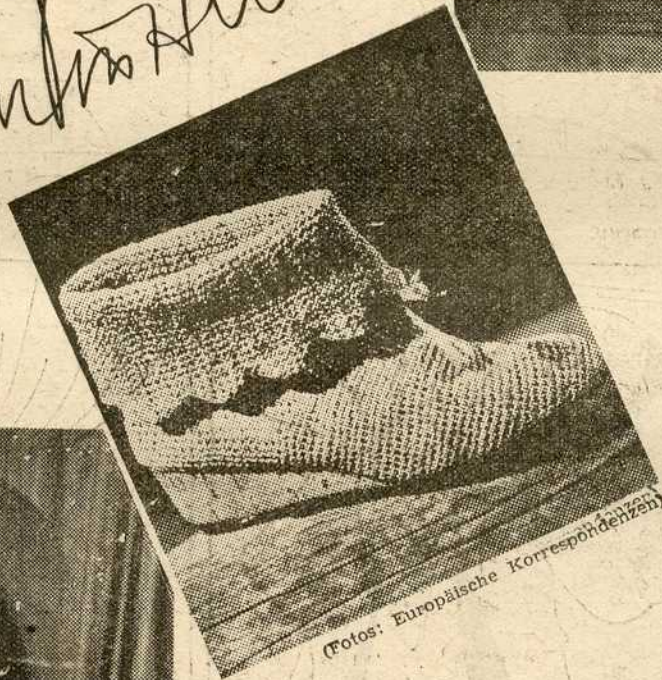
ствари нас везује. Лични, најунутрашњији живот то је за свакога човека приватна ствар. Нико није приморан да се исповеда и да разголити своје најскривеније мисли. Све док не служи лошим примером, док не побуђује погоршалост, и уопште све док на неки начин не утиче на своју околину, његов приватан живот је лично његова ствар. Али чим почињемо да делујемо ма у којој врсти на своју околину, почињемо да будемо одговорни; постајемо саучесници свих подухвата оних на које делујемо и сукривци свих његових грешака. И према томе сносимо можда исти део кривице, као и онај који је погрешно а трпи наш утицај. Човек који је свесан тога да може да утиче и на друге и да је за то позван, мора бити врло опрезан, да његов утицај не би довео друге на криви пут.

Десно — Елегантан црни костим обичних свилених бортнама. Бела блуза се тесно закопчава.

Доле — Ципеле од рафије и природној боји, са плутом.

Модна стилистика

Доле — Младалачка хаљина с пругама беле и плаве боје.

шкарца врло лепо истиче. Већ би било крајње време да се измисли неки други крој, по коме би се могли плести џемпери који су и лепо и практични. А, видите, од таквог џемпера нећете ни крој да купите. Нема га. Исправан је онај крој, који годинама мучи мушкарца и приморава га да окреће неки део одеће наопако. Он то ради из чисто мушке „спретности и умешности“, које су само њему својствене. Али кад би хтео неко у томе да помогне мушкарцима и преобрази моду њиховим захтевима — то се не би дозволило. Они сами знају себи да помогну. Зар не бисте ви знали неки корисан савет да им дате?

Мали савет ВЕЛИКА ПОМОЋ

ЧИШЋЕЊЕ И ПОЛИРАЊЕ МЕТАЛА

За чишћење и полирање сребра, бакра и месинга помеша се 500 грама шампањер креде, 25 грама горене магнезије и 75 грама лимунтуса (кремортартари) и та се мешавина чува у добро затвореној кутији да ваздух не продре унутра. Кад устреба изручи се мало овог прашка на тањир, у њега замочи влажна крпа и њоме чисти метал. После тога предмет се снажно пртрља сувом крпом и још једном полира истим сувим прашком.

Јевтин сапун за чишћење сребра може домаћица сама да припреми. Сто грама испеканог сапуна за рубље растопити у истој тежини кључале воде, па уменати 300 грама креде у праху. Масу чувати у лименој кутији или у стаклу. За чишћење потребна је најмања количина.

ЧИШЋЕЊЕ ЋИЛИМОВА

Истресите ћилим и ишчеткајте га, избришите га крпом коју квасите у води, најбоље кишици, где сте у кофу воде усули осам кашичица салмијака. Кад се вода исцрпа, треба је чистом заменити. Пазите да при трљању крпом идете у правцу ткања ћилима, а не у супротном правцу.

ДА СЕ ХАЉИНЕ МАЊЕ ПРЉАЈУ

Блузе и хаљине највише се прљају на предњим деловима и леђима горе где тело не покрива комбинезон. Добро је зато струк или блузу поставити до половине неком танком материјом, свилом, жоржетом, батистом или нечим другим. Та „паса“ прешније се изнутра крупнијим бодовима да би могла лако да се извади када треба да се опере и да се поново уметне. И хаљине и блузе кад се поставе овим парчетом поставе, заштите се те се не прљају од испарења тела.

ГОВОРИМО

о мушкој моди

Немојте мислити да људи немају брига око моде! Само, они се не усуђују да то признају као ми, жене. И зато њихово облачење иде ка разумнијим проналасцима и лепшим формама спорије него наше. Због своје конзервативности људи се неку лети у тешким вуненим одећама, а зими дозвољавају да им се смрзавају уши, под скупционим, па ипак потпуно непрактичним шеширима.

Ево једног случаја муке око моде код мушкараца. За велике празнике обично се мушкарцима поклањају џемпери и пуловери. Сви они младићи који само мало пазе на себе, обукли су их: предњи део дође назад, а задњи напред! Раде они то тако већ одавно. Сви сте по свој прилици то приметили. Једно време владала је права епидемија обрнутих џемпера. А зашто? Зато што је изрез око врата на предњем делу џемпера по неком застарелом правилу дубок, а то се млађима не свиђа, јер за многе није толико важно да се види кошуља и машина. Хоће да имају џемпере који допиру до врата, баш зато да не би морали да носе машину. И још нешто: да би се крајњи крајне светле кошуље истицали на тамној основи вуненог џемпера. Кад већ није тако направљен, онда се једноставно окрене, јер на леђима тај изрез није потребан.

Ови џемпери без изреза и врхови крајње преко њих имају нечег младалачког у себи, тако да се врат му-

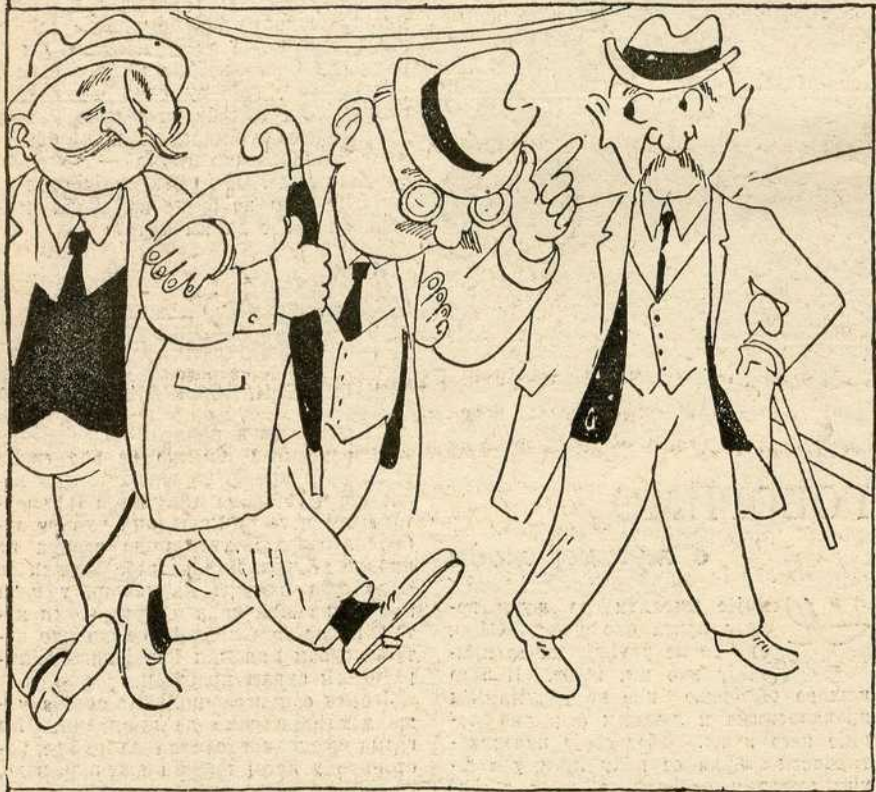
КОЛО ХУМОРА

— Тага, зашто чике окрену главу и толико плачу у цркви кад се неко венчава?
— Е, дете моје, они су ожењени.

— И тако смо доказали да је x равно нули.
— Па зар цео час радимо ми због чега?

— Ти си покварио вид зато што много пијеш.
— Напротив, кад пијем, ја дупло видим.

— Ето, стигох из Смедерева, а нисам попио ни чашу вина.
— То вам је исто као да сте видели Напуљ а нисте умрли.

КОД НЕВЕШТОГ ФОТОГРАФА

